

blemima prevoda govori Jiří Levý. Prevodiocjevi problemi su upoređivanje gramatika dvaju jezika, problemi stila i poetike pri upoređivanju dvaju estetskih normi i pitanja tradicija književnih kritika. Prevodilac mora biti dobar lingvisti, teoretičar kulture i znalac književnosti.

Posljednje poglavlje sadrži dva članka. Tu ponovo nalazimo Mukašovskog — **Sušina vizualnih umjetnosti** (1944) — s ponovnom definicijom znaka kao posrednika koji ne nosi, već prevazilazi subjektivna značenja. Materijalni faktori mogu biti nosioci kreativnog čina samo kad su pretvoreni u znak i sobom nose značenje koje umjetnik želi da im da. Juří Velruský u završnom članku **Neki aspekti vizuelnog znaka** (1973) raspravlja o razlikama između slikarstva i ostalih semiotskih sistema, a jezika naročito. Ovaj posebno zanimljiv članak određuje specifičnost vizualnog znaka, prije svega, svojim sredstvom izražavanja (materijalom kojim se služi), a zatim načinom na koje je označitelj vezan s označenim, odnosima međusobnih funkcija vizualnog znaka i načinom stvaranja kompletnog značenja. Naročito je zanimljiva diskusija o razlikama između slikarstva i jezika, slikarstva i muzike, te pojedinačne analize velikih slikarskih dostignuća.

Knjiga još sadrži postskript Ladislava Matejke o semiotici praške škole, s historijskim pregledom razvoja praškog kruga i njegovih značajnih predstavnika.

Uz već klasične prikaze praške škole, tj. J. Vachekove knjige **A Prague School Reader in Linguistics** (Indiana Univ. Press, 1964) i knjige **A Prague School Reader on Esthetics, Literary Structure, and Style**, urednik Paul L. Garvin (Washington, D. C., 1964), ova antologija pruža sveobuhvatnu sliku zaokupljenosti predstavnika praške škole prirodom znakova u umjetnosti folkloru, kazališta, književnosti, književne kritike, jezika i slikarstva.

JOVAN HRISTIĆ: »POZORIŠTE, POZORIŠTE«, »PROSVETA«, Beograd 1977.

Piše: Svetislav Jovanov

»... i oni koji budu došli posle nas neće nas pitati: jeste li igrali Toma Stoparda ili Rožea Vitraka? Pitaće nas: jeste li igrali Đuru Jakšića i Lazu Kostića?«

(Jovan Hristić, *Pozorište, pozorište*)

U uvodnom poglavlju knjige *Pozorište, pozorište* (zbirka pozorišnih kritika objavljenih u časopisu *Književnost* od 1971. do 1977. godine) Jovan Hristić označava medijum pozorišne kritike kao trajniji od medijuma pozorišta. Ova konstatacija nije retorička zamka, pa ipak, čitava Hristićeva knjiga predstavlja slojevito svedočenje o prividima, dvo-smislenostima i raznovrsnim uticajima koji karakterišu odnos pomenutih medija. Krhku ravnotežu između zahteva da se u potpunosti analiziraju naše pozorišne činjenice, da se bude »pravdan u odnosu na postojeće«, i težnje da doprinose oblikovanju koncepta jednog mogućeg, delotvornijeg pozorišta, Jovan Hristić u ovim kritikama uspostavlja i uspeva da održi, uvažavajući složenost i dinamiku elementarnog pozorišnog i kulturnog praxisa jedne sredine, ne zaboravljajući pri tom, nijednog trenutka, na šira društvena i teatarska »pozorja«.

Uzdržan i od najmanjih dogmatskih kristalizacija, prihvatajući ovaj oblik iskaza o pozorištu kao mogućnost za otvoreno ispitivanje konkretnih pozorišnih oblika i njihove »životne sredine«, Hristić upotpunjuje i obogaćuje tradicionalno razmatranje dramskog teksta i predstave, na taj način što sistematski, od jednog do drugog primera, analizira sudbinu određenih motiva, stilova i žanrova na scenama beogradskih (i ostalih) pozorišta. Tako, mada je eksplicitno i u potpunosti formuliše tek u tekstu *Kako izaći na kraj sa estetizmom*, tvrdnju o nedostatku središnjeg pozorišnog koncepta u našem pozorištu (*Theaterwille*) on začinje i obrazlaže mnogo ranije. Većina tekstova u ovoj knjizi i sadrži, kao jednu od svojih bitnih funkcija, analitički pokušaj da se otkriju uzorci i posledice tog »razsredištenja« i konfuzije, kao i težnju da se ukaže na predstave (ili elemente predstave) koje se otimaju samodovoljnoj prosečnosti. Na temelju mnogobrojnih primera, Hristić pregovara o rastućim tendencijama komercijalizacije i upotrebi pozorišta kao statusnog dekora. Polazeći od teksta i predstave kao primera, on precizno i duhovito ukazuje na jalove »interpretacije« dramskih klasika koje ne dospevaju do životvornog jezgra značenja i forme, već se zadovoljavaju plitkim pomodnim rezovima (*Graditelj Solmes* Želimir Oreškovića, *Galeb* Paola Mađelija, *Mladić* Steve Žigo-

na, itd). S istom temeljitošću autor knjige *Pozorište, pozorište* raspravlja i o odblescima lažnog avangardizma na beogradskom glumištu (*Makbet* Arse Jovanovića), kao i o apsolutnom i relativnom značaju nekih prodora modernog senzibiliteta (*Maratonci trče počasni krug* Ljubomira Draškica. Za Hristića »dijalektika« i »struktura« nisu paradni retorski štit, već metodološki entiteti položeni u same temelje kritičkog posmatranja i zaključivanja: prisutni i kada autor, vrstan poznavalac anglosaksonske dramaturgije, komentariše predstave rađene po tekstovima sa tog područja, razlučujući opiljke snobizma od živih teatarskih oblika, i kada, uspostavljajući mnogovrsne relacije između dramskog teksta i njegovih scenskih interpretacija, uobličava i neku vrstu svetstvenog organona moderne svetske dramaturgije. U tom uobličavanju nema ni traga arbitranom svrstavanju; drame se analiziraju, izlažu ne samo estetičkoj proceni, već i koroziji vremena, parametrima aktuelnosti.

Kompozicija knjige *Pozorište, pozorište* otkriva i sama neke Hristićeve metodološke usmerenosti: ukorenjen u konkretno pozorišno trajanje jedne sredine (beogradske), autor ga u dva navrata kombinuje sa širim iskustvenim područjem (analize predstava sa Sterijinog pozorja 1974. i 1975. godine), da bi i na tom području demonstrirao iste metodološke postavke. Završni deo knjige, *Sudbina avangarde* (tj. napisi o nekolicini BITEF-a) upotpunjuje profil Hristićevih opservacija o pozorištu, profil koji ne zanemaruje nijednu od bitnih dimenzija problematizovanja teatarskih oblika i značenja. »Otvarajući« se prema situacijama i tendencijama svetskog pozorišta, Hristićeva knjiga uobličava se kao dijalektički mišljena celina; Hristićeva misao o pozorištu ne podnosi izolaciju, ali nijednog trenutka ne napušta teren, praxis koji ju je izazvao i uobličio, praxis jednog konkretnog glumišta, beogradskog. Razmatranjem, pak, nekih bitnih odrednica svetske pozorišne avangarde, a naročito tezom o »vapaju za logosom«, Hristić pokazuje da ni podvrgavanje (ipak) ograničenim mogućnostima pozorišne kritike, ni potčinjavanje struji temporalnosti ne mogu da diskredituju jasnu i delotvornu misao o pozorištu.

SAVET »MAJSKOG SUSRETA PESNIKA SREDNJOŠKOLACA JUGOSLAVIJE« U KIKINDI RASPISUJE

konkurs

za članove literarnih sekcija srednjih škola sa područja naše zemlje. »Majski susret« je tradicionalno vrednovanje mladih srednjoškolskih stvaralaca

Prijavlivanje za učestvovanje na ovoj, najvećoj školskoj pesničkoj manifestaciji u Jugoslaviji, vrše literarne sekcije, odnosno škole zainteresovanih učenika. Uz prijavu treba dostaviti najviše dve pesme koje ne mogu biti duže od 100 stihova. Pesme moraju biti umnožene u 8 primeraka. Jednu školu mogu predstavljati najviše dva učenika. Radove treba slati pod šifrom. U posebnoj kovrti treba dati rešenje šifre. Ziri sastavljen od književnih stvaralaca svih naroda i narodnosti Jugoslavije određuje koji učesnici će biti pozvani na završnu svečanost, o čemu će biti blagovremeno obavesteni, kako bi stigli u Kikindu 26. maja ove godine do 9 časova.

»Majski susret« će trajati dva dana i organizator priprema bogat i raznovrstan program. Drugog dana gosti Susreta će prisustvovati *Simpozijumu kritike* i književnoj večeri znamenitih književnika Jugoslavije.

Troškovi dvodnevnog boravka i smeštaja učesnika Susreta snosi organizator. Putne troškove učesnika, i sve troškove njihovih pratilaca-profesora, snose njihove škole.

Konkurs ostaje otvoren do 26. aprila ove godine. Radove slati na adresu:

OPŠTINSKA KONFERENCIJA SAVEZA SOCIJALISTIČKE OMLADINE VOJVODINE (za »Majski susret«) Kikinda, Ulica 7. jula, broj 11.

SAVET »MAJSKOG SUSRETA«

»poljak« — časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja, novi sad, katolička porta 5/II, telefon (021) 28-765

urednik: lazar bojanović, milan dunderški, slavko gordić, vićazoslav hronjec, dragan koković i jovan zivlak (glavni i odgovorni urednik) tehnički i likovni urednik cvetan dimovski / sekretar radmila gikić / članovi izdavačkog saveta: janoš banjai, bosiljka bojanić, cvetan dimovski, nedeljko terzić, lazar elhart, ksenija maricki gadanski, slavko mišković, julijana palfi, jordan pešić, jozef ric, milan stanić (predsednik), jovan zivlak i pero zubac / izdaje nip dnevnik, oour »redakcija dnevnik«, novi sad, bulevar 23. oktobra 31, direktor jovan vilovac / osnivač pokrajinska konferencija saveza socijalističke omladine vojvodine / rukopis slati na adresu: redakcija »poljak«, novi sad, poštanski fah 190 / godišnja pretplata 60 dinara, za inostranstvo dvostruko / žiro račun 65700-603-6324 nip dnevnik, oour »redakcija dnevnik«, sa naznakom za »polja« / lektor zorica stojanović / korektor aleksandra kolarić / meter milenko veljkor / štampa »prosveta« novi sad, stavana sremca 13. na osnovu mišljenja pokrajinskog sekretarijata za nauku i kulturu broj 413-152/73 časopis je oslobođen poreza na promet proizvoda i usluga.